

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Kyiltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 12.

Mal számunk főbb közleményei:

- Nemzeti Polgári Párt.
- Kiáltvány a nemzethez.
- Az aradi villamos — a megvalósítás útján.
- A mácsai urbéressek pöre Károlyi Gyula ellen.
- A Haverda-pör tanul.
- Arad új főispánja.
- Furcsa címek.
- Színházi tréfák.
- Gyilkos merénylet egy orvos ellen.
- Tanár diploma nélkül.
- A szerelem betege.
- Tarkaságok.

Arad új főispánja.

Arad, február 11.

A hivatalos lap egyik legközelebb megjelenő száma fogja közölni, hogy a király Aradváros és Arad vármegye főispánjává Urbán Ivánt nevezte ki.

Ezt a hírt mindenki azzal az örömmel fogja köszönteni, a melylyel egy elmúlt, kedves emlékekkel teli időnek visszatértét szokták várni. Urbán Iván visszatér a főispáni székbe, a mely neki nemcsak az állás iránt járó tiszteletet, a derék munka elismerését, hanem a népszerűség zavartalan verőfényét jelentette. Installációja a városnak és a vármegyének nemcsak pompában ragyogó, de szeretettől áthatott ünnepe volt. Mikor a főispánságot viselte, már egyre jobban kidomborodtak a politikai élet, a társadalom ellentétei, a melyek a szenvedélyek vad, a gyűlöletig érő kitérésai-

hez vezettek. Sa nagy széttagoltságban, a pártokra szakadt emberek között érintetlen, egyforma maradt a rokonszenv, a mely Urbán Iván személyét körülvette. S a mikor a politika fordulásai következten el kellett a helyét hagynia, talán azok sajnálták legjobban, a kiknek diadala, pártjuk győzelme az ő távozását vonta maga után.

Nem csinált titkot belőle: szerette a hivatást, a mely akkor neki jutott. Nem a méltóságot, nem ambícióinak kielégítését szerette benne. Egy időben fölajánlották neki a belügyi államtitkárságot: nem fogadta el. Szebbnek, kedvesebbnek, fontosabbnak érezte a főispánságot, a mely kisebb hatáskört, kevesebb hirt, rangot szerez neki, de a melylyel első lehet azok között, a kik őt szeretik, hozzá vonzódnak. A szűkebb hazának igazi értékét érezte a történelemnek az a hőse is, a ki inkább akart a maga földjén első lenni, mint Rómában a második.

Urbán Iván Aradé maradt, nemcsak a főispánság idején, hanem azután is, amikor visszavonult. Együtt él a város társadalmával, közönségével, közösen érzi azzal az örömet és bosszúságot; a büszkeséget, ha valamilyen előjárunk s a röstelkedést, amikor valami hiba esik velünk. S ha Podmaniczky Frigyesről elmondták, hogy szerelmese Budapestnek, Urbán Ivánról följegyezhető, hogy a szive

össze van nőve ezzel a várossal és ezzel a vármegyével.

S ebből ered egyik oka a népszerűségnek, amelyben főispánsága idején része volt s ez teríti léptei alá annak szőnyegét most, amikor újra fölvonul a főispáni szobák felé vivő lépcsőkön. Urbán Ivánnak ezt a népszerűségét öregbitette továbbá az, hogy a letűnt koalíciós korszak alatt nem közeledett a hatalom körül sütkézőkhöz, hanem visszavonultságában is mindvégig nyíltan és lelkesen tartott Tisza István politikája mellett.

Nemcsak első tisztviselője, nemcsak az államhatalom képviselője volt az állásában, hanem a társadalom első embere is. Együtt élt a város és a megye polgárságával, nemcsak egy levegőt szivott azzal, de kereste a vele való közvetlen érintkezésnek barátságát, bizalmatkelő formáit és az egybeforrasztó kapcsokat is. S amíg ő viselte a főispáni méltóságot, ez az állás nem állott elérhetetlen magasan, a tekintély falai és előszobái által elválasztva fölöttünk; az ut a polgárembertől a főispánig egy lépés volt s ezt a lépést is többnyire Urbán Iván tette.

Ilyen egyéniséget, a férfiúi egyenességnek ily példáját az évek nem formálják át s ezért bizonyos, hogy Urbán Iván második főispánsága Aradra és a vármegyére ugyanazt fogja jelenteni, a mit az első jelentett. A népszerűség, a mely a személyét ak-

A ravasz drámairó.

Irtá: Kanizsal Ferenc.

A kárpit összehullt és a nézőtérén földrengett a főpróbák hajnali homálya. Mintombok közt az ébredő madársereg: az erkélyen vig tereferébe fogtak a szinitanodások. Jó mulatságuk ígérkezik: premiére lesz megint és a tanár urakat, meg a tanárnő nagyságakat lehuzzák a kritikusok. Lent, a földszinti székrokkban pedig halkán köszörülnek azokat a finom és ravasz szerszámokat, melyekkel kivesszik a szerző veséjét, zuzáját, máját, meg a tüdejét, hogy meg ne santuljon az istenadta.

— Nos, mit szól hozzá, mester?

A „mester“, a vesealapon dolgozó kritikus, fanyar képet vág:

— Náthás lettem megint, fiatal barátom! Alattam van a gőzfűtés rácsa; a lábam a pokolban, a fejem az északi sarkon. A szinigazgató egy bornirt egyén; tudhatná, hogy én mindig a balközép háromról nézem a főpróbát, mert máshonnan nincs sem akusztikám, sem perspektívám és még mindig nem helyeztetni át máshová a fűtőtestet. Jó. De legalább cigarettazhatnék az ember a főpróbán. Tűrhetetlen viszonyok, fiatal barátom. Különben mi ez, amit adnak? Dráma? Operett?

— Vigjáték, mester, vigjáték.

— És ki követte el?

— Egy ugynevezett Endrói, Szendrői, vagy Bendrói.

— Mindegy. És ki az?

— Valaki, aki éhenhalna, ha a tantiémekből kéne összevgyét és árvaít fenntartania.

— Sajnos, él, amint a mellékelt vigjáték mutatja.

— A vagyonából. Képzeld, földbirtokos és tőkepenzes. Saját palotája van a fasorban.

Ebben a pillanatban valaki barátságosan köszöntötte a két kritikust:

— Szervusztok, uraim!

— Nini, drága Szendrői mester! Egészen zavarba hoz. Meggátol minket abban, hogy a darabját tovább dicsérjük. Az első felvonás vége nagyon hatásos.

— Köszönöm! Nekem nem tetszik, — szólt szerényen a drámairó.

— Izlés dolga — folytatta a mester — csak azt nem értem, honnét van bátorsága a báránynak megjelenni a farkasok között? Talán csak nem azért jött ide, hogy informáljon bennünket a darab rejtett szépségei felől? Mert rejtett szépségek, azok vannak ám a darabban. Vannak. Sőt léteznek.

Szendrői mosolygott:

— Drága mester, beszéljünk nyíltan és ne tréfáljunk. Tény, hogy maga a legrosszabb fiú a kritikusok közt. Ha a váltója lejárátának napja azonos a főpróbáéval, az óvatolás pedig a premierével, akkor csakugyan Istennél a kegyelem.

— Tessék?

— Nincs magánál feketemájubb bandita ezen a kerek nézőtérén.

— Nekem hiába hizeleg. Nem csap ba-

Nem fogok csupa boszúból elragadtatásokat írni a vigjátékáról. Ne is erőlködjek.

— De erőlködöm. Jöjjön, ülünk egy kissé hátrább, mert én csakugyan informálni akarom magát. Az én darabomnál laposabb, bizonydalom nélkülibb és silányabb termék még nem került színre ebben a színházban.

— Nono. Nem kell tulozni.

— Semmi tulzás.

— Akkor ne szerénykedjék.

— Sőt ellenkezőleg. Én dicsekszem. Érti, kedves mester, én dicsekszem és én szándékosan, minden erőm és tudásom megfeszítésével, véresen verejtékezem igyekeztem azon, hogy minél laposabb darabot írjak. Máris köszönetet mondok magának.

— Köszönetet? Miért?

— Azért, hogy le fog vágni. Ez lesz az én elégtételem.

A rettegett kritikus kezdte az ügyet nem érteni.

— És köszönöm, hogy oly gunyosan gratulált a felvonásvégehez. Örülök, hogy észrevette.

— Mit vettem észre? Pardon, én nem vettem észre semmit.

— Dehogyan nem. Ön észrevette, drágám, hogy az első felvonásom vége olyan lapos, de olyan lapos, hogy ehhez képest a Gobi-sivatag a Tátra, a Szahara pedig alpesi hegyvidék. Dicsekedni merek, hogy ilyen égbekiáltóan lapos felvonásvéget még senki sem írt. De ez semmi. Hát még a második és kivált a harmadik fel-

kor körülvette, azóta csak erősödött s nem fog csökkenni ezután se. S annál jelentősebb ez, mert ha valaha, most van igazán szükség arra, hogy a főispáni tisztség viselőjét minden oldalról a teljes tisztelet, a meg nem esorbítható rokonszenv érje. Akármennyire ki fognak fejlődni az ezután következő időkben a pártszervevények, Urbán Iván személyének, szintiszta jellemének megbecsülése azokon mindig uralkodni fog; s a társadalommal való érintkezés mód, a melyet minden mesterkéltég nélkül, lelkének közvetlen megnyilatkozása-kép talált meg, nemcsak hozzá, de egymáshoz is közelebb fogja hozni a polgárokat, s az utóbbi időben egyre többfelé széthuzódó társadalmi rétegeket.

Szokatlan, s e város életében példa nélkül való, hogy valaki kétszer viselhesse a főispánságot. De szokatlanok, rendkívüliek azok a körülmények is, amelyek ezt szükségessé tették. Urbán Iván átértette ezeknek a körülményeknek jelentőségét, s ez birta rá, hogy az állást, amely új méltóságot, új diszt reá nem hozhat, újra elfogadja, s vállalja a feladatot, amely neki hajlottabb korában a régineél is nehezebb munkát jelent. S ha a ragaszkodás, amely benne városa és vármegyéje iránt mindennél erősebben él, erre az elhatározásra birta, akkor feladatának meg is fog felelni, s új főispánságát nemcsak a réginek felujuló kedves emlékei, de a polgárság igaz bizalma, lelkese-dése s a szeretet őszinte megnyilatkozásai fogadják.

Összehívják a horvát országgyűlést. Zágrábról táviratozzák: Egyes lapoknak az a híre, mely szerint a horvát országgyűlés egybehívására vonatkozó királyi kézirat ma kerül nyilvánosságra a hivatalos lapban, nem felel meg a valóságnak. A királyi kézirat közlése a legközelebbi napok egyikére várható. A

horvát országgyűlést valószínűen e hó 21-ére hívják egybe.

Zágrábról jelentik: Tomasics Miklós dr. horvát bán tegnap több főispánnal tanácskozott, minthogy a főispánok kinevezésének kérdése is elintézésre kerül. A horvát országgyűlésen a helyzet rendkívül kedvezően fog alakulni és az országgyűlés kétségtelenül elintézheti az új által tervbe vett feladatokat, annyival inkább, mert a bännak tulnyomó többsége lesz az országgyűlésen. Tomasics bännak budapesti utjáról eddig még nem történt intézkedés, de a bán a jövő hét folyamán bizonyára Budapestre utazik, hogy Khuen-Héderváry miniszterelnökkel érintkezésbe lépjen.

Nemzeti Polgári Párt.

Az új pártalakulás.

*

Arad, február 11.

A közönség köréből is megindult az új pártalakulási vágy. Ennek a vágynak érdekes és tartalmas kifejezése az a röpirat, mely „Új pártalakulás” címmel épen most jelent meg. A röpirat szerzője gálfalvy Réthy Gyula, kitől eddig is több olyan cikk jelent meg, mely a viszonyokba való mélyebb bepillantást, erős ítéletet és alapos tudást tanusított. Mostani röpiratában a szerző dióhéjba szorítva adja elő mindazokat, amelyek az utóbb lefolyt 5 év alatt a kimerült, kiábrándult, elcsüggedt helyzethez vezettek. „Mert mit csináljunk a mai pártokkal?” kérdi a szerző. A szabadelvű párt elvonulása után a koalíció jött. Ennek a bomlása után 67-es és 48-as töredékek maradtak a politikai küzdőtéren. A 48-as és 67-es merev ellentétek gyanánt állottak szemben egymással. Pedig nem ellentétek, csak fokozatok. A 67 teljesen átvette mindazt, amit a 48 megalkotott s megvalósította egy részét annak is, amit a 48 tervezett, nyitva hagyván az utat a további fejlődés számára. A különbség a reális, vagy personal unio. Néhány évvel ezelőtt úgy látta a nemzet, hogy az uralkodó 67-es párt akadályozza a haladást. Többséget adott hát a 48-asoknak, akik aztán más pártokkal szövetségbe kormányra is jutottak. De akkor ráállottak a hatvanhetes alapra s ma is készek azon az alapon personal unio nélkül kormányt vállalni némely vívmány fejében. Ezzel azon-

ban megszűnt a 48-as és 67-es sarkalatos különbsége.

Ebből az eszmemenetből, a tények ilyen beállításának tiszta logikájából látja az új pártalakulás szükségét, mert a meglevő pártok ferde helyzete nem teremtheti meg többé az országos közvélemény őszinte erején nyugvó biztos kormányzati többséget. „Ám, ugymond, nem vagyunk annyira nihil habentes, hogy gyökeresen felforgathatnánk mindent ami van. Legyenek szélsőségek is iránymutatónak, szabályozónak, de a szélsőségek között tátongó úrt be kell tömni, hogy talaja legyen a kellő tempóju haladásnak. Ezért kell új pártot alakítani.”

Általában meglepő objektivitással rajzolja, nemcsak a vigasztalan helyzetet, mely a ma elkerülhetetlen új pártalakulás szükségét és annak okait is előidézte. Arra a konkluzióra jut, hogy az új pártalakulás nemcsak a polgári eszmékre és elemekre lehet alapítva s hogy ezért a neve sem lehet más, mint a nemzet gerincében létező: Nemzeti Polgári Párt.

Az új irány legyen demokratikus. Még pedig olyan tiszta és természetes értelmezésben, amint ezt a minap Tisza István megjelölte, úgy, hogy az emberi nem szabad fejlődése nagy irányzatának végcélja kétségtelenül a demokratikus berendezkedés. És, ugymond a szerző, „a demokratizmus egészen belső ügye a nemzetnek; a rendezett belső egyetemes szabadság; az állam és a polgár közötti viszonynak legigazságosabb, legemberibb szabályozása. Több a szabadelvűségénél is. A demokratizmus egyenesen elismeri, hogy a közügy tulajdonképpen az egész nemzet ügye. S a nemzet nemcsak a vezető, vagyonos, előkelő, képzett, történelmi osztályokból áll, hanem az állampolgárok egyeteméből. A demokratizmus tehát az állampolgárok közjogi egyenlősítésére törekvő politikai irány. Ezt kell követnie az új pártoknak.”

Érdekes és történelmi szempontból is felette értékes érvekkel bizonyítja a szerző, hogy a polgárság semmivel sem újabb képződése a magyar társadalomnak, mint a nemesség. Majd a polgárság állam-alkotó nagy hivatásának méltatása során igen szépen értékeli a polgárság közvetítő szerepét a társadalomban.

Legyen mindenekelőtt rend, — mondja a szerző — hogy munkához lehessen fogni.

vonás vége! Az olyan lapos lesz, mint a jég. On el fog csuszni a jégen, mester és hasravágódik.

— Hallgassanak meg — kezdett a dologra tért Szendrői — és igazat adnak nekem. Nem vették-e észre, hogy mikor szokott rendszerint legördülni a függöny?

— Mikor a felvonásnak végre vége van, — felelte elmésen az ifjabbik kritikus.

— Tévedés. Éppen ez a tévedés. Amikor a bonyodalom a tetőpontját éri, vagy amikor beáll a katasztrófa, a hős meghal: rögtön leeresztik a függönyt. Miért? Mivel az irónak megállt az esze. Ott, ahol az író nem tud tovább bonyolítani, csinál egy nagy kavargást és az általános zürzavarra ráteríti a függönyt. Ez helytelen dolog. Én épp az ellenkezőjét csinálom. Nálam a felvonások a csattanóval kezdődnek és a továbbiakban ellaposodnak. Ez így van helyén. Én reformot hoztam be a drámaírásba. Én valamely cselekménynek azt a részét írom meg, amely részt más írónál a függöny herit. Jön a férj és rajtaespi a feleségét, hogy valaki udvarol neki. Tabló, mondják a konzervatív írók és leeresztetik a függönyt. Vagy pedig, bohózatban, a hős beleesik egy festékes kádba. Tabló. Leeresztik a függönyt és csak akkor huzzák föl, ha már a hős másik ruhát vett magára. De azt nem írják meg, nem jászatiák el, hogy milyen procedurák történnek vele e közben. Az én felvonásaim mindig a tabló utáni állapotokat jelzik és látszatra ezért oly unalmasak...

És tudják, honnét jött ez a gondolatom? Nem tudják. Én, nyáron, nagyon szeretek fehér flanelruhában járni. Tavaly nyáron Abbáziában jártam és két kedves hölgyismerősömmel betértem a kávéháza.

— Melyikbe?

— Amelyikbe akarja. Hiszen ez mindegy. És mi történt velem? A pincér leöntötte fekete-kávéval a hófehér ruhámat. Nos, mit tennének önök hasonló helyzetben? Ugy-e bár, nem tudják. Én sem tudtam. A két hölgy mosolygott, végre az egyik így szólt: „Ez roppant mulatságos, hogy ön le van öntve kávéval; és ne vegye rossz néven,” de mink itt hagyjuk önt, mert ez csakugyan nagyon mulatságos.” Othagytak. Hát miért ne hagytak volna ott?

A nagy kritikus unatkozva ásitott. Szendrőt ez nem hozta zavarba:

— Lássák kérem, ez is az élet titkaiból való. Tegyük föl, hogy valami orv ellenségem ott a kávéházban lelőtt volna. A hölgyek, akkor talán nem futottak volna el, hanem kötelességüknek vélték volna, amennyire tőlük telik, első segélyben részesíteni. Pedig hát egy vérző, haldokló ember mégis ijesztebb, megdöbbentőbb, sőt csunyább látvány, mint egy egészséges, jó megjelenésű férfi, akinek egyéb baja nincs, csak az, hogy a tenniszruhája le van öntve fekete-kávéval. Én mind a két hölgyből kiábrándultam. Lássák, kérem, nem kellene tragikus fordulatok, mesterlincki párbeszéd, — csak le kell önteni kávéval a hős ruháját és men-

ten elválik, melyik né méltó a szerelemre. Az, amelyik vele marad. Persze, a lelki analízisnek ez a módja nem fordultos, nem meglepő, — hanem kábitóan unalmas és legalább estig kell várni, amíg annyira besötétedik, hogy az ember hazamehet. Addig pedig a Timest kell olvasni, vagy a Le Figarot; mind a kettő elég terjedelmes spanyolfal ahhoz, hogy a kíváncsi közönség ne mulasson a kávéba mártott tennisz-bajnokon.

Avagy, uraim, nemde a legócskább bohó-zati fegás, ha X. ur álarcosbálba megy. Ott udvarol egy érdekes dominónak, akiről a kellő pillanatban lehull a lánya és kiderül, hogy — X. ur anyósa. Tabló. A függönyt leengedik. Mintha bizony ezzel vége volna az ügynek! Pedig ellenkezőleg: itt kezdődik igazán. És miért teríti rá a dramaturgia-e folytatásokra a függöny titokzatos leplét? Épp ezért engem a függöny mögötti dolgok izgatnak és ezeket kívántam megérzékíteni ebben az új vigjátékomban. Lehet, hogy a darab unalmas, de épp ez benne az új, a meglepő, sőt a megdöbbentő.

Mondok még egy példát. Az ember ott-honfelejt a pénzét és anélkül, hogy ezt tudná, pezsgós vacsorát eszik egy méregdrága vendéglőben, ahol senki sem ismeri. Mi itt a megoldás? Az önök sablonos képzelete szerint átadás a rendőrnek, vagy egyszerű kidobás. Nos, az életben e két esély ritkán fordul elő hasonló helyzetben. Unalom következik. Töprengés. Végül unalmas és szel-

Legyen jó, modern közigazgatás és minél egyszerűbb és minél kevésbé bürokratikus az önkormányzat sérelme nélkül, sőt fejlesztése mellett is egységesebb a mainál. Szolgálati pragmatika, hogy a tisztviselő is függelemből váljék. Legyen olcsó, gyors és nem ingadozó igazságszolgáltatás. Fejlődjék a népoktatás és emelkedjék ki méltatlan helyzetéből állami gondoskodásunknak ez a Hamupipókéje. Legyenek kulturális, szociális intézmények, telepítések, parcellázások, interziv földművelés; eredményes pártolása az iparnak és kereskedelemnek. Okos gazdasági politika, érdekeinket kielégítő külföldi szerződések útján. Békés viszony idegen államokkal, még inkább az ország lakói között, bármilyen nyelven vallják ök magukat a magyar állam polgárainak, s bármilyen ritus szerint dicsérjék az Urat. És teremtsen meg ez a párt azt a választói reformot, mely a nemzeti organizmus egészséges, erőteljes, sikeres működését biztosíthatja.

Kiáltvány a nemzethez.

Az új párt szózata. — Khuen Bécsbe utazott.

Távirati tudósítás.

Arad, február 11.

Az új párt e hónap 19-én tartja alakuló gyűlését Budapesten. Ezt az az értekezlet határozta el, amely ma délután ült össze az új párt vezető férfיאiból. Az új alakulást megelőzőleg kiáltványt bocsátanak ki a nemzethez. Ezt Tisza István gróf fogja megszövegezni. Khuen ma hosszasan tanácskozott Andrássy Gyulával, este pedig Bécsbe utazott.

Mai hireink ezek:

Az új pártalakítás.

— Szózat a nemzethez. —

Az új pártalakítás ügyében Khuen-Héderváry gróf ma a Nemzeti Társaskör több vezető tagjával tanácskozott. Ugyanebben a dologban Csáky Albin gróf lakásán is volt konferencia. Csáky átlátólag vállalná az új párt

lemtelen diplomáciai tárgyalás a főpincérről. Vagy esetleg várni hajnalig, lesni a jószerecsét, míg véletlenül valami ismerős bevetődik. Szabály szerint persze ez az ismerős sohasem vetődik be.

A vasfüggönyt kezdik már lassan felhuzni és Szendrői elköszön a kritikuskóttól:

— Nos, figyeljék meg, milyen érdekesen sunalmas a darabom. Ajánlom magamat és vigjátékomat becses figyelmükbe. Jónapot!

A szerző eltűnt a nézőtér kijáratában és mint aki jól végezte dolgát, indult haza.

És a feketemájú kritikus nem birt tisztában jönni a helyzettel. Végre is a következőleg oldotta meg a dolgot, kezdvén a kritikáját ekként:

— Külföldi drámairók, néhányan, érdekes kísérleteket végeznek most. Ugy irnak darabot, hogy a cselekmény azon részét viszik lámpák elé, melyeket egyébként a közönség fantáziájára szoktak bízni. A cselekmény lényegi részét azonban mellőzik és ezt hagyják nyílt kérdés gyanánt. Bizarr dolog, — de legény legyen ám a gáton, aki ilyesmire vállalkozik. Nos, a mai bemutató szerzője, a rokonszenves Szendrői, sietve igyekezett átlátni hozzánk ezt a furcsa irányt; sajnos, kevés szerencsével, ami persze, nem az ő igyekezetén mult. A közönség unatkozni fog, bárha kétségtelen, hogy a kísérlet mindenképen figyelemreméltó, még akkor is, ha nem eredeti . . .

elnökségét, de Héderváry grófnak más terve van Csákyval, őt szemelte ki a Dessewffy Aurél gróf távozásával megüresedő tisztségre.

Politikai körökben ma nagy érdeklődést keltett az a hír, hogy Khuen gróf tegnap inognitóban felkereste Komjáthy Bélát, akivel hosszasan tanácskozott. A hír különféle meg-egyezésekre és kombináció fűzésére adott alkalmat. Komjáthy egy esti ujság munkatársa előtt megecfelta, mintha a miniszterelnök nála járt volna s azt mondotta, három év óta nem is látta Khuent.

Éjjel jelentik: Khuen-Héderváry gróf ma meglátogatta Andrássy Gyula grófot, akivel háromnegyed óra hosszúságig tartó barátságos beszélgetést folytatott. A két politikus között lefolyt tanácskozásról csak annyit tudni, hogy Khuen gróf közölte Andrássyval legutóbbi bécsi kihallgatásának eredményét. Természetesen az alkotmánypárt magatartása is szóba került.

Az alkotmánypárt egyébként ma sem döntött. Ugy látszik, az alkotmánypárt magatartására vezethető vissza, hogy az új párt alakítása, amelynek holnap kellett volna végbemeni, egy heti halasztást szenvedett.

Ma este a miniszterelnöki palotában a kabinet tagjain kívül megjelentek: Tisza István gróf, Csáky Albin gróf, Láng Lajos, Lánczy Leó, Jakabffy Imre, Erdély Sándor, Kabos Ferenc, Perczel Dezső, Berzeviczy Albert, Beöthy Zsolt és Mara László.

Az értekezleten jelen voltak behatóan megvitatták az új pártalakítás részleteit és megállapodtak mindenekelőtt abban, hogy a nemzethez intézendő felhívásban tudatni fogják az új párt megalakítását. Ennek a felhívásnak megszerkesztésére Tisza István grófot kérték fel, aki a munkát hétfőig befejezi. A hétfői nap folyamán ugyanez a bizottság értekezletet tart, amelyen véglegesen megállapítják a felhívás szövegét, melyet a keddi lapok útján fognak nyilvánosságra hozni.

Az új párt megalakításának terminusát február 19-ikére, szombatra tűzték ki, de a gyűlés órája, helye és az új párt neve, még nincs megállapítva.

Az értekezlet után a kormány tagjai még együtt maradtak és a bosnyák statutum kérdésével foglalkoztak.

Élet a Nemzeti Társaskörben.

— Hétszáz új tag. —

A Nemzeti Társaskörben ma este is nyüzsgő volt az élet. A klub választmánya ma este 98 új tagot vett fel. Az utóbbi napokban jelentkező új tagok száma meghaladja a hétszázat.

A Nemzeti Társaskörben ma megjelent Sopron városából egy küldöttség, mely Khuen-Héderváry gróf miniszterelnöknek felajánlotta a soproni mandátumot.

A függetlenségi pártokban

nyomott a hangulat. A két pártnak kooperációja elé most újabb nehézségek merültek fel. Ugy látszik, Prónay Dezső báró missziója meg fog hiúsulni, dacára annak, hogy Prónay ma megjelent a Justh-pártkörben és kijelentette Kossuth és pártja hajlandóságát a kooperációra.

Meg is nevezte a Kossuth-párt három küldöttjét, mire a Justh-párt a maga részéről Batt-hyány Tivadart, Holló Lajost és Bakonyi Samut küldte ki.

A két párt között az utóbbi napokban ismét kiélesedett az ellentét. A Justh-pártban nevetéssel fogadták a Kossuth-pártnak azt a szemrehányását, hogy a Justh-párt személyeskedik. Emléztettek arra, éppen a Kossuth-párt és lapjaik voltak azok, akik a Justh párt híveit lebecsmérelték és becsületükben is sértették. Kijelentették, ök különben sem rajonganak a kooperációért, mert az csak áldozat részükről, amennyiben a Kossuth-párt 35 olyan kerületet, amely mindig kormányárti volt, bizonyára el fog veszíteni.

Khuen nemzetiségi politikája.

A Vaterland Khuen grófnak a nemzetiségekhez való viszonyával foglalkozva azt írja, a miniszterelnök több ténykedéséből remélni lehet, hogy Héderváry gróf a nem magyar nemzetiségeket igazságos elbánásban fogja részesíteni. Mihályi Tivadar román nemzetiségi képviselőnek megígérte, hogy Apponyi gróf rendelkezését revízió alá veszi és gondoskodni fog arról, hogy a helyi hatóságok utasítást kapjanak: a nem magyar nyelvű polgárokkal szemben is ezután a törvényeket a legszigorubbantartsák be. A szerbket illetőleg alkalmas időben ajánlani fogja az uralkodónak, hogy a zágrábi felségárulási pör elítélteinek kegyelmezzen meg.

A megyék és a kormány.

Miskolcra táviratozzák: Borsodvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt Tarnay István alispán elnöklésével rendes évnegyedes közgyűlést tartott, amelyen Kubik volt főispán megköszönte a tisztviselőknek vele szemben tanúsított jóindulatu közreműködését. Ezután áttértek a Héderváry-kormány leiratára, melyben az új kormány kinevezésének tudomásul vételét kéri.

Haraszthy Béla, a függetlenségi párt ügyvezető elnöke javasolta, hogy a közgyűlés a kinevezést vegye tudomásul, de mondja ki, hogy az új kormányt nem támogatja.

A közgyűlés a határozati javaslatot többek hozzászólása után elfogadta.

Választási mozgalmak.

Székelyhidről táviratozzák: Fráter Loránt, az ismert dalköltő a székelyhidi választó kerületben fog fellépni képviselőjelöltként a legközelebbi választásokon.

Nagyilondán Mihályi Tivadar eddigi nemzetiségi képviselővel szemben Neuman Károly aradi gyáros lép föl kormánypárti programmal.

Nagy Emil dr., Kossuth-párti képviselő a legközelebbi választások alkalmával Kismartonban lép föl kormánypárti programmal.

Verseken a függetlenségi és 48-as párt Gallovich Jenőt, az alföldi függetlenségi pártok ügyvezető igazgatóját és a délmagyarországi közművelődési egyletek titkárát lépteti föl

TANÜGY.

(—) A főgimnázium Petőfi-önképzőköre szombaton délután öt órakor ünnepélyt rendez a lyceum disztermében, melynek programja a következő: 1. Elnöki megnyitó. Koszó Jánostól. 2. Mendelssohn trio D-moll: Westmann A., Forbáth I. és Beck Béla. 3. Egyetmást az új magyar líráról: Szegő Sándor. 4. Hubay: Zephir, Berger Károlytól Unger Mór zongorakiséretével. 5. Ady „Vén diák üdvözlése”, szavalja Siebig Béla. 6. A városi ember lírikusa, felolvassa Villányi István. 7. Haendel Largó, előadja az ifjusági zenekar.

leányára. Jarmatzkyra azért haragudott, mert megbukott az ügyvédi vizsgán.

Zöldi Benedek szabadkai korcsmáros komaságban volt Haverda Boldizsárral. Hallotta, amint Haverdáné egyszer ezt mondta:

— Megint itt volt az a cafat! Az a piszkos disznó megint bedugta az orrát fattyujával a házamba. Én elzavartam a háztól.

Zöldi ezután elmondja, hogy Haverda Boldizsár is haragudott leányára, mert az, mikor ő beteg volt, urával együtt folyton dohányozott és ráfújták a füstöt. *Igért is nekik 10—10 ezer koronát, ha elhagyják a cigarettázást,* de Jarmatzky azt felelte, hogy inkább 20,000 koronát ad neki, ha rászakik a dohányzásra. (Derűtség.)

Vojtháné vallomása.

Vojtha Antalé a következő tanu. Huszonöt éves. Figyelmezteti az elnök, hogy nem köteles vallani. Ő azonban vallani akar. Elmondja, hogy két évvel ezelőtt ismerkedett meg Budapesten Haverda Mariskával és Jánossyval, de nem érintkezett velük, mert nem akart Jánossyval egy társaságban lenni. Egyszer hallotta, amint Jánossy így fakadt ki:

— *Le tudnám lőni azt a vén bestiát!*

Ezt akkor mondta, mikor Mariska sirt előtte a nyomora miatt. Jánossyt igen féltékenynek ismerte. Azt is mondta egyszer, hogy lelővi, aki Mariskára mer nézni. Máskor meg ha Mariska kacérkodott, öngyilkos akart lenni.

Jánossy kijelenti, hogy mikor Mariska egyszer panaszkodott, ő tényleg mondotta, hogy le tudná lőni azt a vén bestiát.

Még néhány jelentéktelenebb tanuvallomás után a tárgyalást holnapra halasztották.

A mai napnak volt egy kis intim szenzációja is. Legvégül történt. A közönség oszladozott, a bíróság visszavonult, a börtönőrök vezették kifelé a vádlottakat, utolsónak maradt Vojtha. A folyosón ült, isten tudja, mire várva, a volt felesége, Kovács Rózsika. Nagyon sápadt volt, törékeny, finom lelkét megviselte a kilenc hónap óta tartó szörnyű dráma, amelyben olyan bánatos szerep jutott az ő gyöngeszívének.

Abban a pillanatban, hogy összetalálkoztak, Vojtha villámgyorsan hozzáugrott, két kezébe kapta az asszony fejét, szenvedélyesen, vadul esőkolni kezdte a száján. Elképzeltetlen gyorsan történt mindez. Mire a börtönőr magához tért volna meglepetéséből, Vojtha már kiegyenesedett és haladt tovább. Az asszony halálsápadtan, behunyt szemmel, kimerülve támaszkodott meg a közeli pad egyik sarkába, hogy össze ne roskadjon.

VÁROS ÉS MEGYE.

A városi tisztviselők fizetésekiegészítése. Ma délelőtt a kisebb fizetésű városi tisztviselőknek egy küldöttsége kereste fel a polgármestert Figus Albert számvevő vezetésével és kérte, hogy járjon el a belügyminiszternél és sürgesse meg az államsegélyből a tisztviselők fizetés kiegészítésére fordított összegnek jóváhagyását. Varjassy Lajos polgármester megígérte, hogy legközelebb Budapestre utazik és szívesen tesz eleget a tisztikar kérelmének. Mint értesülünk, a polgármester vasárnap utazik Budapestre, hogy a jéggyár felállítására hozott közgyűlési határozatot bemutassa Khuen-Héderváry gróf belügyminiszternek és annak gyors elintézését kérje. Ez alkalommal telmácsolni fogja a küldöttség kérelmét is.

Színházi tréfák.

*

— Fővárosi levél. —

(A segédszínész melegedik.) A Nemzeti Színház nagy sikerrel hozta színpadra Szomor Dezső történelmi színművét, a „Nagyasszonyt.” A művésznek ifja, véneje belemerült a „Mária Terézia” korabeli stílus tanulmányozásába. A szerző nem kisebb embernek, mint I. Ferenc Józsefnek ajánlotta a darabot, remélve, hogy a király magánpénztárából legalább is vagy 100 darab Mária Terézia-aranyat kap érte, ami még nem történt ugyan meg, de megeshetik. Mondom, tanulmányokat csinálnak a művészek a történelmi alakokból és még a darab előadása előtt a többek közt Pethes Imre, a Nemzeti Színház egyik kiváló művésze naponta feljárt a Nemzeti Múzeum országos könyvtárába, hogy eredeti okiratokból állapítsa meg a megjátszandó történelmi személyiség jellemét. Nagy meglepetésére minden egyes alkalommal ott talált egy kezdő segédszínészt, aki látszólag buzgalommal merült a könyvek olvasásába. Végre egyszer megszólította:

— Mondja barátom, hát tényleg oly buzgó ember maga, hogy még ezt a pár szavas szerepét is történelmi alapon akarja eljátszani?!

— Óh nem, Pethes ur, — szabadkozott az ifjú színészosonete, — csak a lakásomon nagyon hideg van, a kávéház meg pénzbe kerül, — hát idejárom melegedni.

(Drukk az Operában.) Az Operaházban a fenyegető kardalok sztrájk lecsillapodott és újra békés hangulat uralkodik. Előadások alkalmával pedig a kollégialitás annyira megy egymás iránt, hogy ha egyik művész énekel, a másik a színlak mögött hallgatva drukkolt érte, amit operaiszokás szerint azzal jeleznek, hogy hüvelykujjukat összeszorítva tartják az ének alatt. Egy legutóbbi előadásnál feltűnt, hogy Arányi éneke alatt Déry, a rivális lyrai tenor buzgón szorongatja hüvelykujját az egyik kulisszában. Odaszól Alszeghy rendezőhöz az egyik habitű:

— Mit szól hozzá kedves Alszeghy mester? Déry milyen kollégiális férfiú; Arányi énekel és ő drukkolt érte. Ni, hogy szorongatja a hüvelykujját!

— Legyen nyugodt barátom, — szól a rideg Alszeghy, — a legmagasabb hagnál el fogja eresztetni a hüvelykujját Déry, hogy Arányi süljön bele az énekbe!

(A szücs-művész.) Szendrőy Lajos, a napokban Aradon járt kiváló basszista tudvalevőleg szabad óráiban — érdemes szücs-iparos. Bár harminc éve énekel már, ambíciója nem lankad és mindig örül, ha újabb szerephez juthat. A napokban Takács beteg lett és senki sem tudta, hogy ki fogja szerepét játszani. Ép ezt a kérdést tárgyalták a művészek az Opera bejárata előtt, midőn megjelent az Opera portása és felszólította Szendrőyt, hogy kövesse az igazgatói irodába.

— Ah, a Takács szerepét kapom meg, — szól Szendrőy — és boldogan sietett az igazgatóhoz.

Belép az irodába.

— Jó reggelt nagyságos uram, — szól hajlongva.

— Adj' Isten, kedves Szendrőy, — szól Mézsáros igazgató. — Nézzé kedves barátom, azért hívtam, hogy legyen szíves nekem egy szép városi bundát készíteni és e célból vegyen mielőbb mértéket.

(A fogorvos énekes.) Holnap lép fel Aradon Dalnok Viktor dr., az Opera egyik kitűnő baritonistája. Ő pedig — fogorvos üres óráiban. A páciensei azt mondják tréfásan, hogy kitűnő éne-

kes, a kollégái pedig azt mondják, hogy kitűnő fogorvos. A múltkor megjelent nála egy ur és rövid bemutatkozás után óriási dícséretekkal halmozta el a művészt.

— Láttam Önt a „Bohémek”-ben, mondhatom kolosszális alakítás volt. Így még nem énekelt senki az Operában.

Még egy félórát folytatta a dícsőszókat a jeles férfiú, majd így szólt:

— Most pedig, miután elegendően megdícsértem szíveskedjék ingyen kihuzni a fogam.

Cs. M.

Tanár diploma nélkül.

Bírósági tárgya'ás.

Távirati tudósítás.

Arad, február 11.

Schreiber Gyula öt évig működött az egyik fővárosi polgári iskolában. Hogy miért, miért nem, 5 évig engedték tanárkodni — diploma nélkül. A megférhetlen természetű embert végre eltávolították állásából. De nem a diploma hiánya miatt. E felől tanárkodhatott volna még. De egyszer az igazgatója, Krausz Jakab dr., aki már nem tűrhette esztelen viselkedését, rászólt:

— Ha bolond, menjen a Lipót-mezőre!

Schreiber tanár ezt sértésnek vette, azért kérte az igazgatóját, tegye jóvá a dolgot. Erre Krausz dr. írásban jelentette ki, hogy sérteni nem akart. Schreiber ennek ellenére följelentette becsületsértésért. A pört Kürthi dr. budapesti járásbíró tárgyalta és ez alkalommal tudódott ki, mennyi galibát esínált tanártársai körében is a diploma nélküli ember.

— Nem értem, hogy engedték Önt — kérdezte a bíró — egyáltalán állásában maradni.

— Engedtek, mert szeretettel dolgoztam, — felelte Schreiber.

— Mit szeretett, a tantárgyat, vagy a tanulóit?

— Mindent és mindenkit, — kezdett szavalni Schreiber, úgy hogy a bíró többször szakította félbe:

— Ki kell jelentenem, hogy én Önt, a gondolkodását abnormisnak tartom.

Krausz dr. igazgató: Sajnos, tényleg az.

A bíró: És nincs diplomája se. Azt alkalmaztatása után egy évvel kellett volna megszerzeni, de elmulasztotta.

Felolvás a bíró Schreibernek, a főváros tanácsához intézett beadványából egy passzust:

— Különösen esekélyre rugó alapítvány-felajánlási kérvényeimben, tudom, nem szokás tárgyán és rendeltetési célján tulmenni. Ez hálabuzgás! Tanács egyébire való türelmes figyelme próbatételül kiáradni készülő szövegetem illetlensége okáért, melyről az azt elkövető mitse tudna tán...”

És így megy ez tovább egy teljes iven keresztül.

A bíró: Én nem értem, hogy az, aki így stilizál, — ha még lenne is oklevele — hogyan lehet tanár?

Az igazgató: E beadványa után el is tocsátották.

Kihallgatták még Tóttóssy és Bózó tanárokat, kik közül különösen az utóbbi elmondotta, hogy ő Schreiber, egyebek mellett üldözési mániában szenvedő embernek is tartotta. Azután minden kollégája taaszékére is pályázott.

A bíró megállapította azt, hogy Schreiber abnormis ember, akinek mondhatta felebbvalója, hogy menjen a Lipótmezőre és — fölmenté ítéletet hozott.

Gyilkos merénylet egy orvos ellen.

Leakarta löni a batyját. — Öngyilkos lett a merénylő.

Távirati tudósítás.

Arad, február 11.

Ma este hat órakor a fővárosnak egyik jól ismert orvosa ellen a saját testvér öccse követett el gyilkos merényletet. A revolvergolyók az orvosban nem tettek kárt, de mielőtt azonban a merénylőt a halálra szánt orvos, ártalmatlanná tehetné volna az végzett önmagával. Ott a gyilkos kísérlet színhelyén agyonlőtte magát a szerencsétlen ember, akit valószínűleg elmezavara késztetett arra, hogy bátyja életére törjön.

Nádor Jenőnek hívták az öngyilkossá lett örvöltet, aki öccse Nádor Oszkár dr. fővárosi orvosnak. Nádor hosszabb idő óta súlyos ideg-bajban szenvedett, mely nemcsak testi erejét rontotta le teljesen, hanem munkaképtelenné is tette. A negyvenhárom éves embernek nagy családról kellett gondoskodnia, de már huzamosabb ideje, hogy foglalkozás nélkül járkált, mert munkát betegsége miatt vállalni nem tudott.

Régebben a kőbányai Zorg cég szolgálatában állott. Pontos, megbízható tisztviselő volt, aki igen szép pozíciót foglalt el a cégnél. Rendkívül sokat dolgozott, felelősségteljes munkát végzett és míg betegsége el nem hata-masodott, emberfeletti erővel végezte kötelességét. Az idegbaj azonban gyorsan fejlődött, úgy hogy az azelőtt hivatalos órákon túl is dolgozó ember került a munkát és került az embereket. A főváros utcáit rőtta cáltalánul naphosz-szat, míg kimerülve a kóborlásban valahol az utcán le nem roskadt.

A cég hosszabb időre szabadságolta, hogy gyógyíttassa magát, de a baj nem javult. El-bocsátották Nádort a szolgálatból.

Ez a csapás a végsőkig fokozta a beteg ember kétségbeesését. Mindenkiben az ő rom-lására törő ellenséget látott. A bátyja gyógy-kezelté, de eredménytelenül. Öngyilkossági gon-dolatok foglalkoztatták és állandóan revolvért hordott magánál.

— Megölöm magam, — szokta bátyjának mondani, — de téged is lelőlek, mert te sem szeretsz.

Az orvos vigasztalta, gyógyulással kecse-gtette és hogy kárt ne tehessen magában vagy családjában, egy fővárosi szanatóriumban helyezte el. A napokban gyógyulatiánul hagyta el a szanatóriumot.

Ma este hat órakor felment bátyja laká-sára, aki éppen rendelt betegeinek. Nádor az előszobában foglalt helyet és mikor rá került a sor, belépett a rendelőbe.

— Rosszul érzem magam, gyógyíts meg, vagy még ma öngyilkos leszek — szólott bátyjának.

Az orvos, aki tudta, hogy öccse gyógyít-hatlan, hogy megnyugtassa, azt mondta neki, feküdjék le a pamlagra, majd megvizsgálja. Azután az ablakhoz lépett, hogy becsukja, mert öccse a hideg miatt panaszkodott.

Mikor a beteg látta, hogy bátyja háttal fordulva foglalatoskodik, fekvő helyzetben ki-huzta nadrágja zsebéből Browningját és gyors egymásutánban kétszer rásütötte. A golyók szerencsére nem találtak. Az orvos sértetlen maradt, mert ügyesen ugrott félre és a szom-

szédos szobán át kiakart osonni a folyosóra. Utközben érte a harmadik lövés, mely azonban szintén célt tévesztett. Alig ért a folyosóra, el-dördült a negyedik lövés is. Ez már halált okozott.

A súlyosan szenvedő beteg végzett magá-
val. Szájába lőtt és nyomban beállott a halál. Mire az orvos visszafutott, már csak öccse holttestét találta a pamlagon.

Az aradi villamos — a megvalósítás útján.

Bizottsági tárgyalás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 11.

Ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tanácskozott a lóvasutársasággal a villamosítás kérdésének tárgyalására kiküldött bizottság. A közuti vaspálya-rézevnytársaság részéről megjelentek: Urbán Adolf udvari ta-nácsos elnök, Szirmai Richárd dr. jogtanácsos, Erdélyi Vince főmérnök és Tenner Lajos igaz-gató. A tárgyalások azzal fejeződtek be, hogy elvi megállapodás történt a város és a vasut kép-visei között több kérdésre. A rézevnytársaság a legmesszebbmenő előzékenységgel lehe-tővé akarja tenni, hogy a lóvasut mihamarabb eltűnjék Arad utcáiról és ezért elfogadta a bi-zottságnak a megváltási összeg megállapítá-sára vonatkozó álláspontját. Eszerint a megvál-tási összeget a város és a társaság közösen ál-lapítják meg, a villamosítási tervek és költ-ségvotések alapján, nem pedig, úgy, mint a ló-vasut akarta, hogy a kereskedelmi kormány által meghatározott befektetési tőke alkossa a megváltás kulsát.

A bizottság felszólította a társaságot, hogy a legrövidebb idő alatt terjesszen be két szer-ződési tervezetet. Az egyikben fejtsse ki, mit nyújt a városnak és mit kíván tőle, ha a tör-vényhatóság a megváltásra az opciót gyako-rolja, azaz a város fenntartja a megváltha-tóság jogát, de nem kötelezi magát annak gyakorlására. A másik szerződési tervezetben megállapítandó, hogy mit nyújt és mit kér a társaság, ha a város kötelezi magát a meg-váltásra tiz, illetőleg husz esztendő múlva. A szerződési terv elkészítéséért szem előtt kell tartania a társaságnak, hogy a villamosítást a szerződések jóváhagyása után azonnal meg kell kezdenie. Az ujaradi vonalra engedélyt tarto-zik kieszközölni és azt kiépíteni, az ujaradi hi-don ugy terület használati díjat, mint esetleg egy összegben, vagy más alakban hidvámot kö-teles fizetni.

Köteles nyilatkozni a társaság arról is, vajjon villamos telepet épít e és ebből látja-e el árammal a villamost, vagy ha nem épít, miként biztosítja a várost afelől, hogy a meg-váltás esetén áram fog rendelkezésére állani?

Megállapodás történt arra is, hogy a meg-váltási alap megállapítása esetén a városnak joga lesz, hogy a vasut értékéből már annak létesítésétől számított első évben is bizonyos százalék értékcsökkenést leszámíthasson. Ez által azt éri el a város, hogy a villamos vas-utat a reális értékének megfelelően veszi csak birtokába. Az autobus vállalat átvétel más alapokon fog megtörténni, mint azt a társaság a városnak ajánlotta. Hajlandó a lóvasut át-venni az autobuszt, de azt ajánlotta, hogy a társaság törzsrézevényeivel fedezhesse a vétel-árt. A bizottság ezt nem fogadta el, hanem felszólította a rézevnytársaságot, hogy más ajánlatot tegyen a szerződés tervezetben a vá-rosnak.

Furcsa címek.

★

Ugy mondják: nem a ruha teszi az embert és nem a cím a tartalmat. Mégis bizonyos, hogy az emberek legnagyobb része sok gondot fordít a ruhájára, az írók pedig török a fejüket egy-egy jó regény vagy szindarab-cím kitalálásán. A parhuzamot még tovább lehet vinni azzal, hogy anint a ruhának, ugy a címeknek is egész divat filozó-fiájuk van és jaj azoknak, akik e divat ellenére akarnak cselekedni akár a ruhák, akár a címek terén. Eléri őket legalább is az a sors, mely most a német drámairókat érte, kikerül ezeket olvassuk:

A német drámairók hivatalos lapja leg-utóbbi számában mutatványt közöl és a követ-kező furcsa címeket találja fel olvasóink: *Etesd a bestiát*, bohózat, írta Georg Paston. *A dög-lött patkány*, egyfelvonásos színmű, írta Adal-bert Silbermann. *Foltok a „Papa kedvencén”*, vigjáték, írta Häntschel-Clairmont. *Nem ós-meri szegény a nőket*, bohózat Jean Clair-monttól. *Nadrág nélkül*, vigjáték Walter Schul-tetől. *Választás napján vagy: A helyettes bába*, Haas Fleiner vigjátéka.

Ez a kipellengézés különben inkább reklám, mint büntetés a drámairóknak. Megírta már Vul-pes az Ujságírók Iskolájában, hogy egy jó cím sokszor szindarabokat, regényeket és ujságikke-
ket ment meg a meg nem nézés vagy el nem ol-vasás sorsától, viszont egy szerencsétlenül meg-választott cím a feledés homályába dobhat különben értékes műveket. A közönségnek ez a felület-e-sége sokszor az írókat valóságos cím-aberrációkba viszi, ahonnan azután csak akkor van visszatérés, mikor a tulságba vitt élenkség után egy kis csün-des szürkéségre vágyódnak az emberek.

Mélyebb hatása azonban sohasem lehet egy-egy címnek. Ideig-óráig talán biztosit érdeklődést a jó, vagy különös cím a műnek, de maradó életet csak a tartalom adhat. *Hauptmann* Gerbard *Takácsok*-ja meg fogja tartani művészi értékét akkor is, mikor ugyanennek az írónak *Es Pippa táncol...* című darabját különös címe dacára ré-
gen elfelejtették. Az exotikus cím bizonyos mér-tékben mindig gyanut keltő: kevés tartalmat és ennek leplezési szándékát sejtí meg az ember alatta. Néha divatosakká lesznek a mondatoimek, máskor a kérdő- vagy felkiáltó-jeles címek, sőt egészen számtani műveleteket is láttunk már címben ($2 \times 2 = 5$), de bizony mindez nem jelent sokat. Shakespeare adhatott darabjának egyszerű címet is (*Hamlet*), adhatott mondatcímét (*Ha a vége jó, minden jó*), mindkét esetben Shakespeare maradt. Néha tényleg jellemző lehet egy különös cím, ha az a tartalom művészi irányát is jelzi, de sokszor fölösleges még ez is. Nehány modern festő ad ilyen jellegzetes címet képeinek; a *Mienk* legutóbbi budapesti tárlatán például ilyen címekre akadunk: „Sok szín, sok vonal; Vörös szakállú szobrász”, stb. De mindezeknél is csak maga a kép teheti indokoltá a címet, de az utóbbi nem mentheti, még csak nem is magyarázhatja az előbbi.

Érdekes szerepe van a címeknek a művésze-teken kívül az életben, sőt a politikában is. Ép-pen most olvassuk, hogy az alakulandó új kor-mánypártnak sehogyse tudnak megfelelő címet ta-lálni. Khuen-Héderváry miniszterelnök és Tisza István pályázatot is akarnak hirdetni egy jó elne-vezésre. Az eddig ajánlott címek vagy tulsokat mondanak, vagy keveset. Precíz, éppen találó és még hozzá népszerű címet bizony mindenütt ne-héz találni, hát még a politikában, ahol annyi min-den körülményre kell tekintettel lenni. Igazán nem is csodálkoznánk, ha egy szép napon a kö-vetkező című vállalat kérne cégjegyzést a buda-pesti törvényszéktől:

*Első magyar általános cím-szállító rész-
vényitársaság ...*

Az új főispán.

Urbán Iván kinevezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 11.

Fővárosi tudósítónk olyan esemény bekövetkeztét közli, amely Arad és a vármegye politikai, közigazgatási, társadalmi és közéleti menetére nagy kihatással lesz. Budapesti tudósítónk ma fölkereste *Ahuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnököt és megkérdezte tőle: kit szemelt ki Arad, meg a vármegye főispáni állásának betöltésére.

— Aradmegye főispánja — mondta a kormányelnök — Urbán Iván lesz. Kinevezése a hivatalos lapnak talán már a holnapi számában megjelenik.

Jó forrásból értesülünk, hogy Urbán Ivánt nehezen lehetett rábeszélni a főispáni állás betöltésére. Ugyanis nem pusztán méltóságnak és dísznek tekinti ezt a pozíciót, hanem elveszi részét az ezzel az állással járó nehéz munkából.

— A mostani nehéz politikai küzdelmek fiatal erőt igényelnek, mondogatta és minden áron elakarta magától háritani a megtisztelő ajánlatot.

Tisza István többszöri személyes intervenciójának azonban mégis sikerült őt e pozíció számára megnyerni.

Azok a kombinációk tehát, amelyek a főispáni állás betöltése körül hetek óta foglalkoztatják a közönséget, a mai nappal megszűntek. Az egész város és a vármegye osztatlan rokonszenve fogadja Urbán Iván kinevezésének hírért. Talán fölösleges is az új megyefőnök személyével bővebben foglalkoznunk, annyira ismeri őt a város és a megye egész társadalma. Az az őt esztendő, amelyet az aradi főispáni pozícióban eltöltött, maradandó nyomokat hagyott úgy a közigazgatásban, mint a társadalmi életben. Az az egyszerűség, közvetlenség, amely úgy a magánéletben, mint hivatalbeli aiantasaival szemben megnyilvánult, rendkívül rokonszenvesé tették. Amikor 1905-ben a szabadelvűpárt föloszlásakor megvált pozíciójától, sajnálattal vettek tőle búcsút mindazok, akikkel főispáni működése alatt érintkezett.

Az új kormány egyik sarkalatos program-pontja tudvalevőleg a közigazgatás fejlesztése és modern alapokra való fektetése. Ebből a szempontból is megfelelőbb főispánt aligha választhatott volna a kormány Urbán Ivánnál. Mert e tekintetben ő valósággal letéteményese a modern aspirációknak. A közigazgatásban mint aradjárás volt főbíró, praktikus szerzője meg ismereteit és legapróbb részletekig alkalmat volt meggyőződést szerezni arról, hogy milyen a mi közigazgatásunk, hol van annak erőssége, de azt is, hogy hol van annak gyöngéje; tudomást szerzett praxisból arról is, hogy minők a mi viszonyaink és hogy milyenek kell lenniök, hol kell az eddigi állapotokat megváltoztatni, kiegészíteni és pótolni oly intézkedésekkel, melyek a várost és megyét kielégítik.

Az aradi főispáni méltóságnak egyik legmagasabb hivatása pedig abban rejlik, hogy a nemzetiségek különböző aspirációi ne választhatóak el a megye lakosságának különböző rétegeit, hanem, hogy ezek az aspirációk végered-

ményében a haza igaz szeretetében, a magyarság eszméjében találkozzanak. Nagy és nehéz feladat ez, mely nem egyszer próbára tette az eddigi főispánok tevékenységét és politikai akcióit. Urbán Iván már bebizonyította, hogy ezen a téren is rendelkezik a kellő tapasztalatokkal, a kellő tapintattal és energiával, mert egyrészt rendületlen igaz magyar szívében és lelkében, másrészt van érzéke mindazon jogok iránt, melyeket a törvény a nemzetiségeknek nálunk biztosít. A jogok élvezetében részesíteni, a kötelességek feltétlen teljesítésére mindenkit szorítani, ez volt eddig is politikai hivatása és az marad most is, még hatványosabban, amikor a végrehajtói hatalom újból kezében összpontosul.

A politikai élet mellett a város és megye gazdasági élete párhuzamosan halad és a jó, a helyes közigazgatás csak akkor valósulhat meg, ha mindazon feltételek bekövetkeznek, melyek a gazdasági életet erőssé, intenzívvé és áldásossá teszik. Ebben rejlik a város és megye jólétének egyik főzálaga. Urbán Iván, mint a gazdasági politika kiváló ösmerője, e téren is érvényesítheti ama gazdag tapasztalatait, melyeket mint a csanádi vasutak alelnöke, az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár, az aradmegyei gazdasági egyesület igazgatósági elnöke, mint a torontálmegyei ármentesítő társulat volt kormánybiztosa, mint a verseny-egyesület elnöke-igazgatója hosszú éveken át bőségesen szerzett.

De hiába volna mindez a sok tapasztalat, hiába volna a különböző intézményekben való jártasság és szakszerűség, ha idegen volna előtte ez a nép, mely ez intézmények alatt él. És éppen az a legszerencsésebb körülmény, hogy Urbán Iván ösmeri a megye lakosságát, köztük élt, tudja közvetlen megismerésből, hogy mi a szűkeége, mi a kívánsága, mi a baja és mi annak a gyógyítása.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház mäsora:

Szombat: Pillangó kcsasszony. Opera. Dalnoky Viktor dr. az Operaház tagjának és Sztójka Annuska, az Operaház ösztöndíjas növendékeinek felleptével. (C bérlet.)

Vasárnap: Debután: Mérsékelt helyárrakkal: Sári bíró. paraszt-komédia. Este: Bohémek, opera. Dalnoky Viktor dr. vendégfelleptével. (C bérlet.)

* A Göth-pár Aradon. A jövő héten öt este át lesznek vendégei az aradi színháznak Kertész Eila és Göth Sándor. A művészpár első fellépése hétfőn lesz a Taifun-ban, kedden a Tolvaj főszerepeit játsszák Göthék, szerdán az Ingóvány-ban, csütörtökön a Vigyázz a nőre című bohózatban, pénteken ugyanebben a darabban játszanak. A három első előadás bérletben, a két utolsó bérletszűnetben lesz.

* Alexander Bernát a Kőlcsey-egyesületben. Február 19 én, szombaton rendezi a Kőlcsey-egyesület hetedik felolvasását. A budapesti tudományegyetem kiváló filozófiai tanára, Alexander Bernát dr. lesz ennek a felolvasó estnek a főelőadója. Alexander Bernát mint finom tollu esztetikus és kritikus *Alfa* név alatt kedvelt írója az újságolvasó közönségnek. Amily mélyen járók a gondolatai, olyan egyszerű, világos szép a stílusa akár tudományról, akár művészetéről ír könyvben vagy napilapban. És ahogy ír, úgy beszél. Az aradi közönség benne az előadásnak ép olyan művészt fogja megismerni, amelyet a kolozsvári egyetem professzorában, *Cholnoky* Jenőben szeretett meg.

* Művész-estély. Ysaye Eugen, hegedűművészek királyának február hó 18-iki hangversenyére tömérdek előjegyzés történt és azért a rendező cég, — Klein könyvkereskedés — kéri az illetőket, hogy jegyeiket az esetleges torlódások elkerülése végett vegyék magukhoz.

* Hibaigazítás. A temető kapu pályázata című hírünkbe nyomdahiába következtében tévesen került *Steiner* József neve, mert a pályázat első díját *Steiner Jenő* építész nyerte el.

* A Zene című Budapesten megjelenő zeneművészeti folyóirat legújabb száma is sok érdekes cikket közöl. A színek zenéjéről *La-votta* Rezső, Chopinról *Marion*, „A zene nem kultúra“ címen *Balázs* József írnak cikkeket. Ezekon kívül bő zenepedagógiai és kritikai szemle tartja a lapot, melynek szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, Szentkirályi utca 1. a) szám alatt van.

* Korsikai dráma. A világhódító Napoleon szülőföldjén, Korsikában még a XX. században is divatos a vendetta a vérboszu. Az *Uránia* színház kitűnő új műsorán szerepel egy hatásos korsikai dráma, mely az ott uralkodó sötét állapotok megdöbbentő képét nyújtja. Egy rokonszenves fiatal ember szeret egy leányt, az apa azonban nem jó szemmel nézi a viszonyt. A lány fivére bele is köt az ifjuba, aki aztán megöli szerelmese fivérét. Az apa véres boszut esküszik. Üldözőbe veszi az ifjút, akit választottja is követ a szökésében. Az apa fegyvere rosszul talál és nem a gyilkost, hanem a saját lányát lövi agyon. Ha maga a dráma nem volna olyan hatásos, akkor is nagyzerű látványt nyújt ez a kép, mert megismerjük a történelmi nevezetességű szigetot. A műsor többi száma a bemutatón a legnagyobb elragadtatást váltotta ki a közönségből. 241

A mácsai urbéresek pöre Károlyi Gyula ellen.

A vitás kétszáz hold.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 11.

Károlyi Gyula gróf, Aradmegye volt főispánja és a mácsai uradalom tulajdonosa ellen, a mácsai volt urbéresek nagyszabásu urbéri eljárást indítottak ügyvédjük, *Pop C. István* országvédelmi utján az aradi királyi törvényszék előtt.

A pör előzménye hatvanöt esztendő előtti időre nyulik vissza. A mácsai uradalom ekkor még az ősnemes *Csernovich* Péter családjáé volt, annak tulajdonjogát csak később szerezte meg Károlyi Tibor gróf. 1846-ban urbéri eljárás volt Mácsán, amelynek során a jobbágyok elkülönített legelő illetményeiket, körülbelül 500 hold birtokot megkaptak.

A múlt évben a mácsai volt urbéresek urbéri eljárást indítottak, a birtok jelenlegi tulajdonosa, Károlyi Gyula gróf ellen. Előadják ebben, hogy amidőn 1846-ban az urbéri eljárást lefolytatták, ők nem kapták meg az összes járandóságukat, az urbéri eljárást nem szabályszerűen folytatták le és a volt urbéreseknek még kétszáz holdnyi területre jogos igényük van. A törvényszéken *Jakó* Sándor dr. bírónak osztották ki az ügyet, aki ma vitte a tanács elé.

A bíróság az eljárás folyamán beszerezte az ügyre vonatkozó iratokat az országos, a vármegyei és a törvényszéki irattárból, amelyből kitűnik, hogy az urbéri eljárást szabályszerűen folytatták le. Van azonban egy aggály, amelyet a volt urbéresek döntő momentumnak tartanak. A magyar királyi helytartótanács, mint legfelső fővizsgálati bíróság, amidőn annak idején felterjesztették hozzá az urbéri iratokat, helyben hagyta ugyan az urbéri eljárást, de utasította az uraságot, hogy egy alaki munkát: a jobbágyok és az uraság földbirtoka közötti határvonalat precizirozza a térképen is. A helytartó tanácstól az urasághoz leküldött iratok azonban *soha sem kerültek többé vissza a bírósághoz*. A volt jobbágyok most azt állítják, hogy az uraság bizonyára azért nem terjesztette vissza az iratokat, hogy ne tűnjék ki a jobbágyok további jogos igénye.

A bíróság megállapította az iratokból, hogy a telekkönyvi eljárás során 1859-ben, a tulajdonjog bekebelezést úgy a grófi familia, mint

a jobbágyok részére szabályszerűen eszközölték. Mielőtt a bíróság az urbéri eljárás megindítása, vagy megtagadása felett határozatot hozna, elrendelte ma a régi telekkönyvi helyszínelési iratok beszerzését.

A szerelem betege.

A fehér boás hölgy szökése.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 11.

A nagyváros életének és az emberi nyomoruságnak sötét képét adja az a történet, amely most egyelőre és ideiglenesen véget ért. A múlt hónap 12-én történt Budapesten, hogy egy urasszony, egy pénzügyminiszteri osztálytanácsos özvegye kétségbeesetten jelentette a rendőrségen: leánya, B. Mariska napokkal ezelőtt eltűnt hazulról s nyoma veszett. Nagyobb összegű pénz volt nála, ékszere is volt, így hát méltán lehet tartani, hogy valami büntetnek esett áldozatául. Megindult a nyomozás, amely csakhamar kiderített annyit, hogy a valószínűleg lévő fiatal, huszonnégyéves asszony két nappal előbb egy magas, barna fiatalemberrel a Ráday-utcai Kétkorona-szállóban volt.

A detektívek előkerítették a fiatalembert, egy bankhivatalnokot, aki azt adta elő, hogy a szöke hajú hölgygel a villamoson ismerkedett meg s miután néhány órát együtt töltöttek, elvált tőle. Késő este volt már s a hölgy a Ferenc József-hid irányában indult el.

Kihallgatták a Ferenc József hid őrszemét, aki emlékezett reá, hogy egy fiatal, szép és elegánsan öltözött hölgyet látott éjjel felé, két katonai kíséretében a Fehérvári-utról jönni s egyik mellékutcába befordulni. Nagy fehér boája volt a hölgynek s a rendőr még esodálkozott, hogy közkatonaikkal haladt. De úgy gondolta, hogy valami tiszt adta kíséretül felesége mellé a két katonát.

A fehér boá egyezett B. Mariska leírásával. Neki volt ilyen nagy fehér boája. Az idő azonban jóval később volt, mint a bankhivatalnoktól való elválás ideje és az irány is elmentes. A rendőr a Fehérvári-utról látta jönni az asszonyt.

Most már a rendőrség a katonai hatósággal lépett érintkezésbe s vizsgálatot indítottak a Mollináry-ezred közlegényei között, akik a Fehérvári-uton levő Hadik-kaszárnyában laknak. A vizsgálatnak meglepő eredménye lett. Az ezred egyik századának nyolc közlegényénél találtak elegáns női ruhadarabokat, fehér boát is, sőt egy pár női cipőt. Kihallgatásukkor azonban azt vallották a bakák, hogy őket egy Fehérvári uti korcsma ajtajában szólította meg egy fiatal nagysága, akiről azt hitték, hogy valahol jól mulatott s be van csipve.

A nyolc baka közül két bátrabb mellé szegődött a fehér-boás hölgynek, hat pedig hátrább kísérette. Az országos kertészeti tanintézet háta mögött sétáltak későbbben mindannyian s a ruhákat maga a hölgy adta nekik. Kezen fekvő volt a gyilkosság gondolata, mind a nyolc bakát vizsgálati fogságba csukták, már csak azért is, mert arról, hogy — nyilván beteg idegzetű — társnőjükkal mi történt, semmit nem akartak mondani. Csak azt hajtották, hogy egyenkint megszöktek tőle.

A vizsgálatot komplikálta az a körülmény, hogy időközben öt tanu is jelentkezett, akik állították, hogy B. Mariskát később itt és ott látták. Egészen biztosan tudják, hogy ő volt. És ennek az öt — intelligens, az úri osztályhoz tartozó — tanunak vallomása nagyon érdekes a tanuk vallomásainak megbízhatósága szempontjából.

Egyik sem láthatta B. Mariskát. A rendőrség bünygyi osztálya ugyanis időközben a kerületi kapitányságokon az őrszemélyzetet is kihallgatta és így történt, hogy az egyik rendőr jelentette: ő a kérdéses hétfői hajnalban a kertészeti tanintézet háta mögött egy hiányosan öltözött, cipőtlen nőt talált, aki a bokrok közt didergett. Hiányos öltözete miatt is bevitte a kerületi kapitányságra. Miután itt az idegen nő minden fölvilágosítást megtagadott s zavart magaviseletéből arra lehetett következtetni, hogy elmebajos, a kerületi kapitányság megfigyelés céljából beszállította B. Mariskát a lipótmezei elmeagyógyító-intézetbe. Ott csakugyan reá találtak. Az intézet igazgatósa kijelentette, hogy nem elmebáborodott, hanem csak idegbajos. A szerelem betege.

Előzően tett vallomása alapján a bakák fölött fosztogatás miatt törvényt fognak ülni, mert a nő azt állította, hogy értéktárgyait erőszakkal vették el tőle. A szerencsétlen idegzetű fiatal nő tegnap óta ismét eltűnt hazulról s úgy lehet, hogy mégis csak végleg bekerül valami elmeagyógyító intézetbe.

HIREK.

Öngyilkos jegyespár.

Lávirati tudósítás.

Arad, február 11.

A zalamihályfai kis tanítónői lakban két holttest fekszik kiterítve. Meghaltak ketten, akik utban voltak a boldogság felé. A dráma hősnője Marton Anna, a kis zalamihályfai tanítónő, a hőse Grossinger Ferenc, egy gazdag és tekintélyes kőszegi család fia. A részletekről ez a tudósításunk:

Marton Anna néhány évvel ezelőtt végezte el kitűnő sikerrel a kőszegi tanítóképző-intézetet és mint okleveles tanítónő elment, hogy megállja helyét az élet forgatagában. Zalamihályfán kapott jó állást, boldogan sietett, hogy nemes hivatásának éljen, annál is inkább, mert tudta, hogy a kis tanítónőből rövid pár év múlva boldog feleség lesz.

A kis tanítónő ugyanis, mint menyasszony távozott Kőszegről. Gyermekeleány volt, amikor megismerkedett Grossinger Ferencsel, egy szimpatikus fiatalemberrel, akinek édes apja Kőszegen földbirtokos, a város tekintélyes és jómódu polgára. A fiatalok együtt nőttek föl, a gyermekbarátságból szerelem lett és a mikor Marton Anna megszerezte az oklevelet, Grossinger Ferenc bejelentette szüleinek, hogy a kis tanítónőt, gyermekkorai pajtását feleségül veszi.

A szülők szeretettel támogatták a fiuk tervét és nem elleneztek a házasságot. Mielőtt a tanítónő távozott volna Kőszegről, megtartották az eljegyzést. Ez a nagy szerelmes érzés lett azután a végzetük, amikor a sors eltávolította őket egymástól. Szerelmüket nem változtatta meg az idő és a távolság, változatlanul azzal az érzéssel szerették egymást továbbra is. Sőt: a tulságosan erős vágyakozás, a felcsigázott fantázia vezethette el őket az élet boldogsága helyett a halálba.

Grossinger Ferenc szombaton hirtelen elhatározással vonatra ült és elutazott Kőszegről.

A szülők csak sejtették, de nem tudták, hogy hova utazott. Tegnap délután azután szörnyű formában hozták tudomásukra a valóságot. Távirat jött Kőszegre — Zalamihályfáról. A táviratban borzalmas tragédia volt elmondva pár rövid szóval. Anna és Ferenc meghaltak, a szülők jőjjenek azonnal, ezt jelentette a távirat.

Grossinger Ferenc és Marton Anna, a legboldogabb jegyespár közös elhatározással el-

dobta az életet, mely annyi gyönyörű reménységgel biztatott. A fiatalember agyonlőtte menyasszonyát, azután maga ellen fordította a fegyvert; néhány perccel később megszűnt élni.

A tragédiáról a további részletek hiányoznak. Nem lehet tudni, mi birta a jegyespárt a végzetes lépésre.

— A kalocsai érsek nagybeteg. Kalocsáról táviratozzák: Várossy Gyula kalocsai érsek tegnap hirtelen megbetegedett. Erős szédülés fogta el, amelynek okát az orvosok az agy vértelenségében találják. A beteg állapotát súlyosabbá tette makacs gégebaja. Az érsek tegnap estefelé oly rosszul lett, hogy feladták neki az utolsó kenetet. Reggelre már jobban érezte magát és az orvosok azt hiszik, egyelőre a katasztrófa bekövetkezéséről nem lehet tartani.

— Magyar gróf és amerikai leány házassága. Budapestről telefonálja tudósítónk: Newyorkból érkezett távirat szerint Sigray Antal gróf ma eljegyezte Miss Harriott Daly-t, a newyorki előkelő társaság kedvelt tagját. A fiatal gróf, mint a vas megyei ivánci uradalem és a fehérmegyei pötölei birtok ura a magyar főrendiháznak örökös jogu tagja, a 3. huszárezred tartalékos hadnagya és mint kiváló sport-férfiu nemesak a hazai, hanem a külföldi főúri körökben is ismert. Menyasszonya igen bájos amerikai leány. Esküvőjüket husvét után tartják meg Newyorkban és május havában Magyarországra jönnek s az ivánci kastélyban fognak állandóan lakni.

Megöreglő György herceget. Egy rövid belgrádi távirat már hirt adott arról, hogy György trónörökös néhány héttel ezelőtt mulatság közben ökleivel betört egy ablakot és kezén súlyosan megsebesült. Mint újabb belgrádi távirat jelenti, a herceg állapota rosszabbra fordult. A kezén oly veszedelmes tünetek mutatkoznak, hogy valószínűleg több ujját amputálni kell.

A herceg még Belgrádban való tartózkodásakor gyanította bajának súlyosabb természetét. Figyelmeztette is az udvart, mely azonban nem törődött György szavaival, azokat is a töle megszokott csinyek egyikének vélve. Most azonban Péter király, értesülve fia állapotáról, Milanovácba küldte udvari orvosát, Nikolajevics dr.-t, hogy ez gyógykezelve Györgyöt. A herceg azonban nem engedte magát megvizsgáltatni, hanem rászólt az orvosra:

— Ha Belgrádban nem törődtek velem, hagyjanak most is békét. Fűtyülök magukra! Majd keresek magamnak orvost.

Nikolajevics erre visszautazott Belgrádba, ahol most az udvari körök tartanak attól, hogy György baja igen komollyá válhatik.

— A városi tisztviselők Károlyi Gyula grófnál. A város tisztviselői kara holnap délelőtt járul Károlyi Gyula gróf elé Varjassy Lajos polgármester vezetésével és tőle főispáni állásából történő távozása alkalmából bucsut vesz. Egyszermind köszönetet mond azért, mert Károlyi Gyula gróf hivatalos működése alatt mindig melegen fölkarolta a tisztviselők érdekeit. A tisztelgés fél tizenkét órakor lesz a városháza főispáni termében.

— Kardpárbaj. Budapesti tudósítónk jelenti: Molnár Béla, volt országgyűlési képviselő és Malonvai Tamás sztrópkai főszolgabíró között ma a Fodor-féle vívóteremben kardpárbaj volt. A párbajban Molnár az orrán sérült meg, ezenkívül egy foga is kitört. A felek a párbaj után kibékültek. A párbaj összeszólalkozás miatt történt.

— **Csendőrök és cigányok harca.** Kálmán Antal temesrémetei csendőrmester és Biliczky János csendőr tegnap cirkálás közben arról értesültek, hogy Temesrémetén és környékén az utóbbi időkben több lopás történt. A nyomozás nem vezetett eredményre, de ama gyanu merült fel, hogy a lopásokat sátoroscigányok követték el. Estefelé hazatértek, de a nyomozás eredménytelensége nem hagyta őket pihenni. Biliczky János kardosan, fegyver nélkül elment a község határába kissé körülnézni. A távolból szekereket látott közeledni, amelyekről csakhamar kiderült, hogy a rajtaüők cigányok. Közben Kálmán Antal őrmester is odaérkezett. Mindketten abban a később helyesnek bizonyult feltevésben voltak, hogy ezek a cigányok követték el a lopásokat. Ezért a remetei uton levő hid alá bujva lesték a cigányok közeledését, hogy feltartóztassák őket. Amikor a cigánykaraván a hidra érkezett, a lovak elé állva feltartóztatták a cigányokat, hogy igazoltassák őket és a kocsikat kikutassák. A cigányok először úgy akartak szabadulni a csendőröktől, hogy a lovakat ütlegeve, el akartak hajtani. Ez azonban nem sikerült. Erre leugráltak a kocsikról és *baltákkal, dorongokkal a csendőrökre támadtak.* Biliczky azonban a lovak zabláját nem engedte, hanem szorult helyzetében a lovakat belerántotta az árokba, úgy, hogy a kocsik felfordultak és eltorlaszolták az utat. Ekkor a cigányok *forgópisztolyból kétszer rálöttek a csendőrökre,* de szerencsére egyik lövés sem talált. A csendőrök most kardot rántottak és vaddalozni kezdtek. Két cigányt, Petreszku S. ilárdót és Petreszku Pált súlyosan, életveszélyesen, kettőt pedig, Zsoltár Pétert és Petreszku Simont könnyebben sebesítettek meg. A súlyosan sebesülteket a temesvári kórházba szállították. A temesvári szárnyparancsnokság értesítette az esetről a szegedi kerületi parancsnokságot, amelytől egy hadbíró szállt ki, hogy a fegyverhasználat jogosultsága iránt a csendőrök ellen megindítsa a vizsgálatot. A cigányok a hírhedt kékesi familiától valók, melynek lelkét nem egy bűn terheli. Ezek fegyversztek le három év előtt egy csendőrt a kékesi erdőben, aki le akarta őket tartóztatni. A letartóztatott cigánykaravánt a remetei községhezán őrzik.

Arad környékén is garázdálkodnak a kóbor cigányok. Az orosházi csendőrség azt táviratozta Aradra, hogy ott nagyobb cigánykaraván lovakat lop. Több cigány Aradmegyébe szökött. A fakerti csendőrök a község határában több cigányt el akartak fogni, de azok elmenekültek és a csendőrökre lövöldöztek. A cigányok Arad felé menekültek. Reggel öt óra tájban az ujaradi vámosnál egy cigány vám-cédulákat kért. Négy lovas és egy asszony helyett akart vámot fizetni. Míg a cigány a pénzt előkereste, pár pillanat telt el és ez éppen elég volt ahhoz, hogy a rendőrfőrajt a vámbáz mögül előkerüljön és a cigányt az asszonnyal együtt letartóztassa. A lovasoknak sikerült elmenekülniök. A letartóztatottakat a városházára kísérték. A kapu alatt helyezték őket őrizet alá, hogy reggel a büntető osztályban előállíthassák. A kapuőrre bízták a ravasz tolvajt, Szekeres Ambrust és feleségét, aki egy kis gyermeket tartott a kezében. Szekeres néhány perc múlva annyira ismeretes lett a városház helyzajzi viszonyával, hogy sikerült a kaputól egy őrizetlen pillanatban megszökni. Az asszony azonban nem tudott elmenekülni. Az asszonyt a délelőtt folyamán a fakerti csendőrségnek adta át a rendőrség. Reggel nyolc óra körül a vasuti állomáson a rendőrség egy nyolcvanhárom éves cigányasszonyt tartóztatott le. *Lakatos Rózának hívják és a rendőrség azt hiszi, hogy szintén a lótolvaj cigánybandából való. Az öreg asszonyt is Fakertre vitték a csendőrök.*

— **Katonai botrány Szegeden** cím alatt a minap megbízható szegedi forrásból egy kávéházi incidensről tudósítást közöltünk. A Szegedi Napló ma ezt írja az ügyről:

Egy aradi lap közlése nyomán a mai fővárosi lapok tele vannak azzal a hírrel, hogy szombaton (más lapok szerint vasárnap) Szegeden nagy katonai botrány történt, amelyben tisztek vitték volna a szerepet. Ezekre a hírekre megirhatjuk, hogy sem szombaton, sem vasárnap, Szegeden semmiféle katonai botrány nem történt, legkevésbé olyan, a milyet a pesti lapok közölték.

Ezt olyan megjegyzéssel közöljük, hogy szegedi forrásunk ezzel szemben föntartja az incidensről szóló értesítését. Legföljebb annyi elterést konstatál a valóság és a cikk között, hogy a tisztek kijelentéseit a tudósítás nem szószerint közölte. Erről az incidensről különben a szegedi lapok is tudtak, de az érdekelt tisztek kérésére nem írták meg az ügyet.

— **Nagy hajókatasztrófa.** Párisi távirat jelenti: Ma délután a beleári szigeteken mellett elsüllyedt a *General Chanzy* francia személyszállító gőzös. Egy szűkszavú kábeljelentés csak annyit mond, hogy a hajó *160 utasa és személyzete közül csak egy ember menekült meg.*

— **Murri Linda** — férjhez ment. Rómából táviratozzák: *Murri Linda,* akit négy évvel ezelőtt férje, Bonmartini gróf meggyilkolásával vádoltak, de akit a bíróság bizonyíték hiányában felmentett, most ismét férjhez ment. Tegnap tartotta meg feleség esküvőjét *Egyidy portó* szt.-giorgói professzorral.

— **A fogoly vádjai.** *Ujházy Andor,* az aradi Hitelbank vizsgálati fogságban levő volt könyvelője *Szakolczay Lajos* királyi ügyésznél jelentkezett és azt mondotta, hogy a bank zálogosztályában oly szabálytalanságok történtek a pénzkezelés körül, melynek kiderítésére ő tud bizonyítékot szolgáltatni. Az ügyészség jegyzőkönyvbe vette *Ujházy* feljelentését és megindította ily irányban a nyomozást. A zálogosztály könyveit könyvszakértők fogják megvizsgálni.

— **Három havi börtön és lefokozás.** Budapestről írják: A pórtartalékosok kiképzése idején történt, hogy *Kovács Ernő* szakaszvezető egy *Jassnig* nevű hadnagy Pilisecében a *kardjával fejbevagott.* A szakaszvezető szolgálaton kívül, hazatérve, kissé ittasan találkozott a főbőbvalójával, aki megszóította és leszidta. Az altiszt felelt valamit, melegegődzés-félt, mire a hadnagy kardjával beasította a fejét. Azóta a szakaszvezető folyógyult és most ült törvényt a hadnagy fölött a katonai bíróság. Három hónapi szigorított börtönre ítélték és azonkívül lefokozták *közlegénynyé.*

— **Halál munka közben.** *Hettmann János,* a Széchenyi gőzmozlom munkása ma délelőtt tíz órakor munka közben elárgódott a padlón és néhány pillanat múlva meghalt. A rendőrorvosi vizsgálat szerint a munkást túlságos alkoholelvezet folytán beállott szívhibés ölte meg.

— **Küzdelem a vadászokkal.** *Baranyi Imre* barzovai kirendelt erdőőr napi szolgálatát végezte az erdőben, amikor *Konopán Vazul,* *Bugár József* és *Bugár Simon* barzovai orvadászokkal szembe találta magát, akik az első pillanattól támadni készültek s csak *Baranyi* erőlyes felszólítására adtak meg magukat, akiket lefegyverezés után bekísért a csendőrségre *Konopán Vazul* vadászó kijelentette, hogy 25 óra óta üzi az orvadászatot, de meg ilyen erőlyes emlekre, mint *Baranyi,* nem talál.

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban február hó 11-én a következő születéseket és halálozásokat jelentettek be: **Született:** *Siket Antal,* asztalos, *segédnek József* nevű fia, *Spunga János* napszámosnak *András* nevű fia, *Gal János* ác-nak *Mária* nevű leánya. **Meghalt:** *Bozzán Tódor* 66 éves napszámos, *Glutig József* 80 éves asztalos, *Lingurár Péter* 68 éves napszámos, *Finster Anna* 18 éves leány, *Hottmann János* 53 éves napszámos.

— **Kossak** esz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. *Weitzer János-utca* 3. sz. Telefon 657. 261

— **Francia likőrök** legbiztosabb készítésére, — **házilag** — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér. *Vojtek és Weisznál.* 279

TARKASÁGOK.

(Az esküdt társ.) Az aradi büntető törvényszéken most esküdtszéki tárgyalások folynak. Az esküdtek között van *Hönig Ottó* aradi szivattyúgyáros is, akivel mosolygós jelenet történt a minap. Tudvalevő, hogy amikor az esküdtek délben haza szoktak menni a tárgyalást meg kell szakítani, a tárgyalási elnök mindig figyelmeztet: szokta őket:

— A most folyó bűnpörőről pedig senki másval nem szabad beszélni, mint esküdttársaikkal.

Hönig Ottó a napokban odament *Köller János* táblabíróhoz, a tárgyalás elnökéhez s megkérdezte tőle:

— Csakugyan senkinek nem szabad elmondani ezt az ügyet?

— Persze, hogy nem. Csak esküdttársaival szabad erről beszélni.

— De a feleségemmel csak diskurálhatok róla?

— Övele se.

— De hiszen ő is esküdttársam nekem.

(A szabó.) Ezt egy olyan aradi ifjuról beszélük, aki különösen a hónap első napjaiban szendélyesen kerül a szabóját,

A napokban aztán a szabó személyesen kereste föl őt a lakásán. Amikor a szolga a fiatal tisztviselőnek bejelentette a szabót, ez azt mondta:

— Menj ki és mond annak a szabónak, hogy meghaltam, nem engedheted be.

A fiu kiment, de néhány perc múlva szomorú képpel jött vissza:

— Nem akar elmenni az a szabó.

— Mondtad neki, hogy meghaltam?

— Igen. Erre ő azt mondta, hogy mindenáron be akar jönni, mert egy *bucsupillantást* akar vetni a nagyságos ur holttestére.

(A fekete ruha.) Egyik aradi üzletben kellemetlen viccet engedett meg magának valamelyik segéd, aki rendkívül élecs fiúnak képzei magát.

Egy urinó selyem ernyőt akart vásárolni.

— Fekete kellene, — mondta az urinó.

— Az nincs. Hanem egy pompás és olcsó szürke selyem ernyővel szolgálhatok.

— De nekem fekete kellene. Én most gyászban vagyok és folyton sötétben járok, — mondta a hölgy — tehát fekete ernyő kellene, hogy a ruhám színével megegyezzen.

— Hiszen ha sötétben szokott járni nagysád, — élcelődött a segéd — akkor veheti ezt a szürke ernyőt. Sötétben ugyanis minden téhen fekete.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Zselenski gróf iparvasutja.** *Zselenski Róbert* gróf iparvasutat építveit a zimbrói uradalomban, bánya és erdő kihasználása céljából. Az iparvasut több zimbrói parasztságda földjén megy keresztül, akik ellen kisajátítási eljárást indított *Zselenski gróf* az aradi törvényszék előtt. A törvényszék *Jakó Sándor* dr. törvényszéki bíró referálásában ma helyt adott a kisajátítási kértalanítási kérelemnek és az érdekelt parasztnak holdanként 400-500 koronát állapított meg.

§ **Tiltott operáció.** Az aradmegyei Kereken ma tiltott operáció következtében meghalt *Popa Pávelné* 22 éves asszony. Halála előtt megváltotta, hogy a községi szülésznő végezte rajta a tiltott operációt. A csendőrség a beismerésben levő szülésznőt letartóztatta. — A Székudvarhoz tartozó *Rika* majorbán ma a földben elásva egy 7-8 hónapos méhmagzatot találtak. A magzatelhajtással egy *Mihoeza Zsófia* nevű székudvari hülye leányt gyanúsítanak.

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszenet,
 Kétszer mosott **ostrai kovácskőszén,**
Rostált darabos bükkfaszenet.

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

821

Telefon 162. sz.

Szavatolunk, hogy a szén első minőségű és más olcsóbb fajú szénnel keverve nincs

Reusz Mór és Fia

porosz kőszén, koksz és faszén telepe

Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Szatócsüzet**

jó vevőkörrel eladó. Tudakozódní
 a kiadóban. 881

Jutányosan eladó

elköltözés v'gett egy elegáns sza-
 lon berendezés. Aulich Lajos-utca
 2. sz. 909

Eladó

100 hl. magyarádi óbor. Adelmann
 Ferenc, Ujszentanna. 932

Könyvelést és Stenographiát

tanít biztos eredménnyel nagy
 iparvállalat mérlegképes könyve-
 lője. — Elvállal bármilyen üzleti
 könyvek rendezését, esti könyve-
 lést. Szíves megkereséseket „Mér-
 legképes és Gyorsíró” jellegével a
 kiadóhivatal továbbít. 978

Főtéri belt kiadó

Andrássy-tér 8. számú házban.
 Bővebb felvilágosítást ad az Aradi
 Közlöny kiadóhivatala.

Maculatura papír

kapható Pichler Sándor papirke-
 reskedésében, Szabadság-tér 1. 939

Régóra fennálló

jómenetelű fűszerkereskedés és
 korcsma-üzlet más vállalat miatt
 eladó. Bővebbet Klein Miksa, pá-
 linkadepóban, Boros Béni-tér 8.
 944

Ügyes vaslónő

saját lakásán jutányosan vasal.
 Sárosi-utca 2. szám. 975

Megjelent

Czánt H.: Téli Turisztika, Alpiniz-
 mus és katonai szolgálat a hegy-
 vidéken — turisták, alpinisták,
 vadászok, erdészek és erdőőrök
 használatára. 80 illusztrációval, 2
 térképpel. A mű minden világ-
 nyelven megjelent. Ára füzve 5
 korona, kötve 6.50. Vidékre az
 összeg és 20 fill. portó beküldése
 ellenében küldöm. — **Kerpetz Izsó,**
 könyv és papirkereskedése Aradon
 Andrássy-tér 20 sz. Telefon 885.
 525

3 és 4 szobás

modern lakás május 1-től új ház-
 ban kiadó. Bővebbet a tejsarnok-
 ban, Széchenyi-utca. 984

Az aradi Izraelita templomban

az új karzaton az első sorban a
 legszebb helyen egy női ülés és a
 hozzá tartozó, szintén jó helyen
 levő sarok férfi ülés örök áron
 eladó. Ajánlatok kéretnek V. J.
 címre e lap kiadóhivatalába. 985

Kerestetik

szerény igényű francia klasszony
 3 gyermek mellé. A gyermekek
 10, 6 és 5 évesek. Ajánlatokat
 „Francia kisasszony” jellegével to-
 vábbit a kiadóhivatal.

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után
 az összes fővárosi napilapokat, élc
 és szépirodalmi újságokat. Előfi-
 zetéseket eredeti árban elfogadunk
 a lapokhoz járó összes kedvezm-
 nyekkel (könyvajándék, naptár,
 stb. **Ingusz I. és Fia** újságvállalata
 Arad, Andrássy-tér 16. 671

Telefon 348.

Husserl Manó
 bádogos

vizvezeték szerelő.

Javitások 161

olcsón és gyorsan.

Arad, Szt. Pál-utca 11.

Ménesen

a főt legjobb pontján egy

≡ ház ≡

üzlet és nagy korcsma helyi-
 séggel, továbbá hozzátartozó
 kert 4000 drb. termőképes,
 faj szőlőtőkével

e l a d ó.

Felvilágosítást ad

Kohn H. és Fia

Ménes. 983

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XX-ik rendes közgyűlését

1910. évi február hó 13-án d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az igazgatóság, választmány és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.

2. Egy igazgatósági tag választása.

3. A részvényesek netaláni indítványai.

811

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott, s a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókjintézetinél **Makón, Pécskán és Nagyszentmiklóson** még le nem járt szelvényeivel együtt, letétetett.

Aradon, 1910. január 26-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
 részvénytársaság igazgatósága.

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon. **Mérleg-számla 1909. december 31-én.** Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Kor.	fill.	Kor.	fill.
Készpénz:					Részvénytőke				
az intézet pénztáraiban	367,858	24			5,625 drb 400 koronás részvény ...			2.250,000	
az osztrák-magyar banknál	605,686	55	973,544	79	Tartalékalapok:				
Váltótárca			9.806,734	30	általános tartalékalap	698,797	58		
Aradi hitelegylet tartozása			279,810	—	rendkívüli tartalékalap	100,000	—		
Előleg értékpapírokra			164,980	26	értékpapír árfolyamkülönbözeti tart. a	40,000	—		
Folyószámlai adósok			2.410,803	99	ingatlan értékkülönbözeti tart. alap.	40,000	—		
Jelzálog kölcsönök			508,275	56	hitelegyleti tartalékalap	3,115	93		
Zálogházi kölcsönök			260,436	—	nyugdíj-alap	163,690	41		
Záloglevél kölcsönök	901,346	63			esejthei Varjassy József alap... ..	7,405	51	1.053,009	43
Községi kölcsönök	485,466	34	1.386,812	97	Hitelegylet 5% biztossági alapja				9,864
Értékpapírok* és sorsjegyek			1.084,098	96	Betétek:				
Nyugdíj-alap értékpapirjai			35,588	72	betéti könyvecskékre	6.252.578	55		
Érepenzsek, szelvények, osztály-			13,002	55	folyószámlára	443,571	50	6.696,150	05
sorsjegyek stb.					Visszleszámított váltók				5.235,080
Ingatlanok:					Atruházott záloglevél és községi				1.262,775
intézeti ház Aradon	206,032	04			kölcsönök				1.195,549
intézeti ház Békéscsabán... ..	156,759	35	656,566	05	Hitelezők				1,200
egyéb ingatlanok	293,774	66	414,066	19	Fel nem vett osztalékok és osztj.-				15,473
Adósok					nyeremények				115,388
Hátralékos és előre fizetett ka-			39,682	85	Be nem fizetett betét kamat adó				207,571
matok			7,658	90	Előre felvett kamatok és elszá-				27
Felszerelések leírás után					molatlan jövedelem				205,544
					Nyereség áthozat 1908. évről	2,027	27		95
					Nyereség 1909. évben	205,544	68		
			18.042,062	09				18.042,062	09

* Ebből községi kötvény, záloglevél és állampapír 584.100.— K.

Arad, 1909. évi december hó 31-én.

HEHS BÉLA, s. k.,
vezérigazgató.

SZALAY KÁROLY, s. k.,
elnök-igazgató.

A könyvvezetésért:
KELL LAJOS, s. k.,
cégvezető-titkár.

INSTITÓRIS KÁLMÁN, s. k.,
igazgató.

KERESZTES FERENCZ, s. k.,
igazgató.

KRISTYÓRY JÁNOS, s. k.,
igazgató.

Dr. TAGÁNYI SÁNDOR, s. k.,
igazgató.

WALDER GYULA, s. k.,
igazgató.

Jelen vagyon és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k., KOHN S. N., s. k., STEIGERWALD ALAJOS, s. k., GRÁBNER KÁROLY, s. k.
f. ü. b. elnök. f. ü. b. tag. f. ü. b. tag. f. ü. b. póttag.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottságának jelentése az 1909. üzletéről.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt kötelességünknek megfelelőleg, az intézet ügyvezetését az egész éven át éber figyelemmel kísérvén, tisztelettel jelentjük, hogy a több ízben megtartott rovatcsolásaink alkalmával az intézet kezelése alatt álló pénz és érték-készletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel összehangzóan és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1909. évi zárszámadásokat, mérleget, valamint a nyereség- és veszte-

ség számlát a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottaknak találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a lefolyt 1909. évi 207,571'95 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak a lefolyt 1909. üzleti évre vonatkozólag a felmentvény megadására és ugyanezt a saját részünkre is kérjük s miután megbízatásunk lejárt, ezúton is megköszönjük a belénk helyezett bizalmat.

Kelt Aradon, 1910. évi január hó 31-én.

Az aradi ipar- és népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k., KOHN S. N., s. k., STEIGERWALD ALAJOS, s. k., GRÁBNER KÁROLY, s. k.
f. ü. b. elnök. f. ü. b. tag. f. ü. b. tag. f. ü. b. póttag.